

Katsastus tänään

Kahdeksan vuosikymmentä valtakunnallista ajoneuvokatsastusta

Tänä vuonna tulee 18. toukokuuta kuluneeksi 80 vuotta siitä, kun Suomessa aloitettiin autojen lakisääteinen katsastus. Kaupunkien järjestyssäännöistä lähtenyt autokatsastus on vuosien varrella muuttunut jäykän byrokraattiseksi koetusta toiminnasta asiakasystävälliseksi palvelualaksi. Vielä kymmenen vuotta sitten varsinkin keväisin joutui katsastusaikaa odottamaan pitkään, kun taas nykyään katsastukseen voi hyvin mennä ilman ajanvaraustakin.

Kilpailu avattiin vuonna 1994

Täysin viranomaistyönä tehty katsastustoiminta vapautettiin kilpailulle vuonna 1994, jolloin perustettiin yksi yksityinen katsastusasema. Seuraavana vuonna niitä perustettiin 22. Varsinaisesti kilpailu vapautui rajoituksista vuonna 1996, kun Autorekisterikeskus jaettiin Ajoneuvohallinnoksi (AKE) ja Suomen Autokatsastus Oy:ksi.

Nykyään AKE myöntää katsastuksen toimiluvat, valvoo katsastustoimipaikkojen toimintaa sekä järjestää katsastajien tutkinnot.

AKE valvoo katsastusta

Vaikka ajoneuvojen katsastus on nykyään yritystoimintaa, on se silti selkeästi määritelty erilaisin säädöksiin. AKE valvoo katsastustoimipaikkojen toimintaa mm. seuraamalla toimipaikkojen hylkäysprosentteja sekä tekemällä tarkastuskäyntejä.

Vuosikatsastuksen hylkäysprosentti oli viime vuonna 27,0 %, vuonna 2000 vastaava luku oli 27,9 %. Yleensä hylkäysprosenttien vaihteluun on syynä jokin muu kuin katsastustoimipaikan toiminnan puutteet kuten mm. katsastukseen tulevien autojen ikärakenne, erilaiset katsastusmäärät sekä ajanvaraus- ja kutsujärjestelmä, joka tuo toimipaikoille ennakkotarkastettuja ja uudempia ajoneuvoja kuin ilman ajanvarausta toimiva ns. drive in -toimintamalli.

Katsastusmiesten koulutusta on lisätty

Katsastusmieheksi ei enää voi siirtyä suoraan teknisen alan koulun jälkeen. Ensin on hankittava työkokemusta autokorjaamoista sekä käytävä katsastuksen yleiskoulutusjakso ja läpäistävä AKE:n järjestämä tutkinto. Tämä jälkeen saa oikeuden suorittaa kevyen kaluston vuosikatsastuksia.

Myöhemmin suoritetaan raskaan kaluston katsastukseen oikeuttava kurssi ja tutkinto. Lisäksi valtaosa katsastusmiehistä suorittaa myös erityiskatsastuksiin oikeuttavia kursseja. Tämän vuoden maaliskuun alkuun mennessä oli kaikkien jo aikaisemminkin katsastusmiehinä työskennelleiden pitänyt suorittaa erityiskatsastusten kertauskokeet.

Katsastusmiesten tietotaidon säilyttämiseksi ajantasalla, on kaikkien katsastusmiesten käytävä vuosittain täydennyskoulutuksessa. Tällöin käydään läpi mm. muuttuneiden määräysten ja uuden ajoneuvotekniikan käytännön vaikutuksia.

Katsastustoimipaikkojen määrä

Katsastustoimipaikkoja on kaikkiaan toiminnassa 216 kappaletta, joista Suomen Autokatsastus Oy:n asemia on 150 kappaletta ja muita 66. Luvut pitävät sisällään Suomen Autokatsastus Oy:n 20 ja muiden asemien 2 sivutoimipistettä.

Katsastustoimipaikkojen määrä on kasvanut huomattavasti sen jälkeen, kun toiminta vapautettiin kilpailulle. Vuonna 1993 Autorekisterikeskuksella oli 77 kiinteää katsastusasemaa.

Katsastukset vuonna 2001

Aloitettujen vuosikatsastusten määrä on noussut noin kahteen miljoonaan vuosittain.

Vuonna 2001 oli Suomen Autokatsastus Oy:n asemien osuus vuosikatsastuksista 66,4 % ja muiden katsastusasemien 33,6 % ja.

Vuosikatsastusten lisäksi suoritettiin muita katsastuksia yhteensä 100 010 kappaletta.

80 vuotta ajoneuvokatsastusta

Vuonna 1922 autokanta oli kasvanut jo noin 1800 suuruiseksi ja moottoripyöriäkin oli yli 800. Autot määrättiin toukokuussa 1922 annetussa asetuksessa katsastettavaksi ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen vuosittain. Katsastuksessa piti aina olla mukana myös poliisi.

Katsastusmiehet olivat pitkään lääniensä maaherran alaisia. Vaikka kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö alkoi ohjata katsastustoimintaa jo 1920-luvulla, niin vasta vuonna 1968 katsastusmiehet siirtyivät pari vuotta aiemmin perustetun Autorekisterikeskuksen alaisuuteen ja siten kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisuuteen.

Katsastuksen pääasiallinen sisältö on pysynyt vuosikymmenten ajan samanlaisena.

Aikaisemmin katsastus perustui täysin katsastusmiehen arvioon, mutta nykyään katsastuksessa käytetään paljon erilaisia laitteita, joilla voidaan objektiivisesti mitata tarvittavat arvot. Merkittävä sisällöllinen muutos katsastuksessa tapahtui vuonna 1993, jolloin aloitettiin bensakäyttöisten autojen päästömittaukset.

Kaikille autoille oli aluksi sama katsastusaika. Myöhemmin uudempien autojen katsastusaikaa siirrettiin ja uusille autoille annettiin katsastuksista vapaita vuosia. Vuoden 1972 alusta lähtien siirryttiin ajoneuvon rekisteritunnuksen viimeisen numeron mukaisesti määräytyvään katsastusaikaan. Vuonna 1999 otettiin käyttöön malli, jossa katsastusaika määräytyy käyttöönottopäivän mukaan.

Lisätietoja

ylijohtaja Jyrki Ritvala (09) 6185 3200

yksikönpäällikkö Keijo Kuikka (09) 6185 3518

tarkastusinsinööri Ahti Kalliomäki (09) 6185 3529